

Vischnaunca
Tujetsch

**Lescha davart l'economisaziun dils rumians
dalla vischnaunca da Tujetsch**

**Approbada entras la radunonza da vischnaunca ils 27 da settember 2023
Vigur: 1. da schaner 2024**

Cuntegn

A. Determinaziuns generalas

- Art. 1 Validitad
- Art. 2 Principis fundamentals
- Art. 3 Egalitad dallas schlatteinas
- Art. 4 Pensum dalla Regiun Surselva
- Art. 5 Pensum dalla vischnaunca

B. Definiziun dils rumians

- Art. 6 Rumians da casa
- Art. 7 Rumians da menaschi
- Art. 8 Rumians blocconts da gronda dimensiun
- Art. 9 Rumians da baghegiar
- Art. 10 Rumians specials

C. Organisaziun e dismessa

I. Organisaziun

- Art. 11 Responsabladad
- Art. 12 Posts da rimnada
- Art. 13 Principis dalla dismessa

II. Dismessa dils rumians da casa e commerci

- Art. 14 Obligaziun ed organisaziun
- Art. 15 Repartiziun dils cuosts
- Art. 16 Taxa fundamentala
- Art. 17 Fixaziun dalla taxa fundamentala
- Art. 18 Taxa sil quantum
- Art. 19 Edifecis e menaschis ordeifer la zona da baghegiar

III. Restonzas da baghetgs e material da scavament

- Art. 20 Sortida dils rumians sin il plazzal da baghegiar
- Art. 21 Material buca tschuffernau
- Art. 22 Material da baghetgs
- Art. 23 Cuosts

IV. Material cumpostabel e curdems da cuschina

- Art. 24 Curdems da cuschina
- Art. 25 Material cumpostabel

V. Dismessa da cadavers e curdems da mezca

- Art. 26 Principi
- Art. 27 Cadavers sut 70 kg
- Art. 28 Cadavers sur 70 kg

VI. Vehichels, metals e curdems electronics

- Art. 29 Vehichels e restonzas
- Art. 30 Metals e curdems electronics

VII. Cass specials

- Art. 31 Medicaments, tassis e colur

D. Determinaziun finalas

- Art. 32 Quen ulivau
- Art. 33 Responsabladad
- Art. 34 Prescripziuns penalas
- Art. 35 Regress
- Art. 36 Mieds legals
- Art. 37 Vigur
- Art. 38 Dissoluziun dil dretg vertent

A. Determinaziuns generalas

Art. 1

Validitad La lescha regla l'entira economisaziun dils rumians cun la finamira da schurmegiar carstgauns, fauna e flora, sco era da mantener igl ambient. Ella vala per igl entir territori dalla vischnaunca da Tujetsch e completescha las prescripziuns federalas, cantunalas e regionalas.

Art. 2

Principis fundamentals Mintgin ei obligaus da restrenscher la producziun da rumien sin il pli necessari.

Per prevegnir a cuosts buca necessaris duei mintgin reutilisar e compostar ses curdems tenor pusseivladad egl agen menaschi respectiv tenercasa.

Art. 3

Egualitad dallas schlatteinas Las indicaziuns davart persunas, las funcziuns e las professiuns en quella lescha serefereschon da principi ad omisduas schlatteinas, aschilunsch ch'ei seresulta buca enzatgei auter ord il senn dalla lescha.

Art. 4

Pensum dalla Regiun Surselva La Regiun Surselva (corporaziun) ei enteifer sia regiun responsabla per ina dismessa adattada dils rumians che riguarda las prescripziuns cantunalas e federalas e schanegia igl ambient.

La corporaziun organisescha la rimnada sco era il deposit resp. il barschament dils rumians.

La repartiziun dils cuosts per ils indrezs ed il survetsch per la dismessa regionala da rumians (rimnada, deponia resp. barschar) vegnan reparti tenor il principi dil caschunader (taxa da sac) e tenor ina clav generala per l'ulivaziun dils cuosts.

Art. 5

Pensum dalla vischnaunca La vischnaunca da Tujetsch separticipescha alla dismessa regionala da rumians dalla corporaziun tenor ordinaziun da quella.

La vischnaunca da Tujetsch ei responsabla per la dismessa dils rumians che vegnan buca rimnai directamein dalla corporaziun.

Per quei motiv organisescha ella sezza ni en collaboraziun cun organisaziuns ed interpresas specialisadas la rimnada, il deponer ed ev. era il tractament dils rumians che vegnan buca rimnai directamein dalla corporaziun.

B. Definiziun dils rumians

Art. 6

Rumians da casa Rumians da casa ein tals che crodan en in tenercasa, respectiv rumians da semeglionta cumposiziun.

Sco tals rumians vegnan definai:

- a) Rumien che sa vegnir barschaus, respectiv tractaus tenor las prescripziuns dalla TVA (Technische Verordnung für Abfälle) e che sa buca vegnir reutilisau;
- b) Rumien bloccont da pintga dimensiun il qual sa buca vegnir pachetaus eifer ils pachetadis prescrets;
- c) Rumians separai ils quals san vegnir reutilisai entiramein ni era parzialmein ni che ston vegnir tractai a moda speciala;
- d) Curdems che vegnan cumpostai, ils quals derivan ord cuschina, iert e curtin sco era ord la tratga d'animals da casa (buca agricultura).

Art. 7

Rumians da menaschi Rumians che derivan ord menaschis da commerci, mistregn, survetsch e da turissem, aschinavon ch'els corrispundan arisguard lur cumposiziun e dimensiun agl artechel 6 (rumians da casa) da questa lescha, ston buca vegni declarai sco rumians specials. Il medem vala era per ils rumians ord menaschis d'agricultura sco era ord menaschis forestals, aschinavon ch'els ein buca cumpostabels.

Art. 8

Rumians blocconts da gronda dimensiun Rumians blocconts da gronda dimensiun ein tut quels rumians che crodan els habitadis sco era menaschis, ils quals san muort lur dimensiun buca vegnir dismiss cun il transport ordinari da rumians. Per la rimnada da quels rumians ha la vischnaunca eregiu la deponia a Prau Cumin.

Art. 9

Rumians da baghegiar

Rumians sin plazzals da baghegiar ein:

- a) Material buca tschuffergnaus, sco tratsch, crappa e grep, il qual sa vegnir utilisau senza restricziuns respectiv vegnir deponius sin ina deponia da material lubida.
- b) Restonzas da baghetg las qualas san vegnir reutilisadas respectiv deponidas sin ina deponia per materials (Innertstoffdeponie).
- c) Rumians blocconts da baghetgs sco auters rumians, ils quals corrispundan buca allas sura categorias, che ston vegnir sorti per ch'ei sappien vegni reutilisai, tractai u deponi/barschai en in implont correspondent.

Art. 10

Rumians specials

Rumians specials ein rumians, ch'eiin suttamess alla lescha per il traffic cun rumians specials. Quei ein denter auter:

- curdems da cuschina per menaschis gronds;
- tissis;
- vehichels e restonzas da vehichels;
- rumien electronic.

C. Organisaziun e dismessa

I. Organisaziun

Art. 11

Responsabladad

La responsabladad per l'economisaziun dils rumians schai tier la suprastonza communal.

La suprastonza communal sa incaricar igl uffeci da baghegiar cun la cussegliaziun ed organisaziun dalla dismessa e reutilisaziun dils rumians.

Art. 12

Posts da rimnada

Ils posts da rimnada vegnan fixai entras la suprastonza communal en collaboraziun cun ils organs dalla Regiun Surselva.

Els uclauns nua ch'igl access cun il camiun da rimnada ei buca pusseivels, procura la vischnaunca il transport entochen il proxim post da rimnada.

La vischnaunca procura per ina plazza per rimnar e sortir rumians blocconts da gronda dimensiun sco per ulteriurs curdems ils quals san vegnir reutilisai.

Art. 13

Principis dalla
dismessa

Igl ei scumandau da barschar rumians en pegas e cheminées sco era el liber. Il spazzatgamin ei obligaus d'annunziar allas instanzas cumpetentas surpassaments.

Plinavon eis ei scumandau da dismetter rumians e curdems da cuschina en la canalisaziun e da deponer curdems e restonzas da tut gener ordeifer las deponias fixadas.

II. Dismessa dils rumians da casa e commerci

Art. 14

Obligaziun ed
organisaziun

Tuts rumians tenor artechel 6 a (rumians da casa) e 7 (rumians da menaschi) da questa lescha ston vegnir dismiss conform allas prescripziuns federalas, cantunalas e dalla Regiun Surselva. Il transport e la dismissa succedan sin basa regionala entras la Regiun Surselva. Ils cuosts per quei survetsch vegnan mess a quen entras la Regiun Surselva.

La vischnaunca procura per la dismissa dils rumians blocconts, resp. dils rumians reutilisabels. Igl ei buca lubiu da deponer rumians, ils quals la Regiun Surselva rimna, sin la deponia communal.

Ils cuosts per quei survetsch vegnan mess a quen entras la vischnaunca tenor in regulativ da taxas communal.

La suprastonza communal ei autorisada d'incaricar fatschentas specialisadas cun la reutilisaziun da rumians specials. Ella incassescha persuerter las taxas corrispudentas.

Art. 15

Repartiziun dils
cuosts

Ils cuosts per la dismissa dils rumians vegnan finanziari entras ils caschunaders.

La finanziaziun dalla dismessa succeda entras ina taxa fundamentala ed ina taxa sin fundament dil quantum. La taxa fundamentala ei da pagar entras il proprietari dil baghetg.

Per rumians specials vegn incassau ina taxa che sto cuvierer ils cuosts per la dismessa.

Tuttas taxas fixadas sin fundament da questa lescha, vegnan fixadas exclusiv la taglia sin pli valeta.

Art. 16

Taxa
fundamentala

Sco basa da calculaziun dalla taxa fundamentala surveschan ils suandonts indicaturs:

- a) La taxa fundamentala dalla Regiun Surselva;
- b) Ils cuosts per la construcziun, ils indrezs sco era il manteniment che occuoran alla vischnaunca: per ils posts da rimnada e per la deponia da rumians reutilisabels.

Art. 17

Fixaziun dalla taxa
fundamentala

La taxa fundamentala vegn incassada en fuorma d'ina pauschala sin fundament dalla summa da schazetg dil baghetg. Ella semova denter 0.05 e 0.10 promils dalla summa da schazetg augmentada (multiplicada cul factur da transport analog alla taxa fundamentala dalla Regiun Surselva).

Ella vegn incassada:

- a) per mintga casada, habitaziun ni appartement
- b) per tegias da vacanzas e tegias d'alp
- c) per mintga menaschi privat e public
- d) per ils baghetgs communal

Debitur dalla taxa fundamentala ei tgi che ei igl 1. da schaner proprietari, cumproprietari, proprietari comunabel ni en condomini, sco era retschevider da dretg da baghegiar. Tier relaziuns da cumproprietad e proprietad compleina tonscha ei da tarmetter il quen ad in dils cumproprietaris comunabels. Il quen per proprietaris en condomini vegn tschentaus al representant ni all'administraziun. In eventual adossament dalla taxa fundamentala ei caussa dils proprietaris dil schischom.

La taxa fundamentala vegn fixada, independentamein dil temps ch'igl edificii, resp. menaschi vegn duvraus e dil diember dallas personas.

La radunonza da vischnaunca fixescha la taxa fundamentala en in regulativ da taxas.

Art. 18

Taxa sil quantum Las taxas sil quantum per ils rumians blocconts ni reutilisables ston vegnir pagadas entras ils utilisaders dalla piazza da rimnada, resp. la deponia da rumians blocconts.

La radunonza da vischnaunca fixescha las taxas sin quantum en in regulativ da taxas.

Art. 19

Edificis e menaschis ordeifer la zona da baghegiar Edificis habitai permanent u transitoricamein sco era menaschis che secatan ordeifer la zona da baghegiar, tegias da vacanzas etc. ein medemamein obligai da dismetter ils rumians tenor las prescripziuns e da deponer els en in liug da rimnada official. Ils cuosts entochen al post da rimnada han ils proprietaris dils edificis pertuccai da surprender.

III. Restonzas da baghetgs e material da scavament

Art. 20

Sortida dils rumians sin il plazzal da baghegiar Tier la construcziun respectiv la sanaziun da mintga edificis da construcziun aulta sco bassa ein ils rumians da sortir e da dismetter separadamein.

Art. 21

Material buca tschuffernau sco tratsch, crappa e grep sto vegnir reutilisau tenor las directivas da Confederaziun e Cantun.

Material schuber (p. ex. material da scavament) che sa buca vegnir reutilisau sil baghetg, astga vegnir deponius sin ina deponia da material.

Art. 22

Material da baghetgs Material che deriva da sanaziuns da baghetgs e restonzas da baghegiar, sto vegnir rimnaus separadamein e reutilisau tenor pusseivladad.

Restonzas che san buca vegnir reutilisadas ston vegnir deponidas ella deponia dalla Regiun Surselva, respectiv barschadas en implont da barschar rumien.

Igl ei scumandau da barschar restonzas da baghetgs.

Art. 23

Cuosts

Per endrizzar e mantener las deponias per material schuber, sco era per transportar tratsch e material da scavament sin vias publicas incassescha la vischnaunca ina taxa fixada el regulativ da taxas.

La taxa ei da pagar entras il furnitur dil material. Il furnitur ei obligaus d'indicar immediat il quantum material transportau e deponiu.

IV. Material cumpostabel e curdems da cuschina

Art. 24

Curdems da cuschina

La vischnaunca possibilitescha la dismessa dils curdems da cuschina ord menaschis da restauraziun, cantinas e da tal gener.

Ils cuosts che occuoran ein da purtar entras ils caschunaders.

Art. 25

Material cumpostabel

Tenor pusseivladad endrezza la vischnaunca ina piazza da cumpostar, per curdems cumpostabels che derivan da habitadis privats, Orts e Curtins. La vischnaunca sa surschar quella incarica ad ina interpresa privata aschinavon che quella dispona dallas enconuschientschas necessarias.

La vischnaunca incassescha ina taxa commensurada da tuts utilisaders che fan diever dalla piazza publica da cumpostar.

Menaschis forestals, agricols e da horticultura ein obligai da cumpostar lur curdems eifer igl agen menaschi.

V. Dismessa da cadavers e curdems da mezca

Art. 26

Principi Ils proprietaris d'animals ein obligai da dismetter ils cadavers en maniera buca nuscheivla tenor las prescripziuns Federalas e Cantunalas davart la dismessa da cadavers ed il cumbatter malsognas d'animals.

Ils curdems da mezca e confiscats dalla inspecziun da carn vegnan allontanai entras il survetsch da rimnada cantunal. Ils cuosts vegnan reparti denter ils pertuccai tenor las ordinaziuns cantunalas.

Art. 27

Cadavers
sut 70 kg Cadavers cun ina peisa da meins che 70 kg sco era restonzas da mezca las qualas vegnan buca rimnadas entras il survetsch cantunal eifer ils menaschis pertuccai, ein da deponer el local da rimnada regional.

Ils cuosts da menaschi vegnan finanziari entras contribuziuns dalla vischnaunca, dil puresser e dils mazlers.

Art. 28

Cadavers
sur 70 kg Cadavers d'animals cun ina peisa da pli che 70 kg sto il proprietari semtgar sper via cun avisar immediat l'administraziun communal. Da leu vegn il transport agl indrez d'utilisaziun organisaus entras cantun e vischnaunca. Ils cuosts vegnan reparti tenor las directivas cantunalas.

Leu nua ch'igl ei buca pusseivel d'allontanar ils cadavers cun mieds raschuneivels san quels vegnir satrai. La ruosna sto denton esser silmeins 1.20 m profunda ed astga buca sesanflar en palius ed ella vischinonza d'auas e fontaunas. Ils cuosts porta la vischnaunca. Ils organs communal ein denton dad avisar ordavon.

VI. Vehichels, metals e curdems electronics

Art. 29

Vehichels e
restonzas Vehichels e maschinas sco era restonzas da vehichels ein da dismetter tenor las prescripziuns da Cantun e Confederaziun.

Igl ei scumandau da deponer ni da starschar tals rufids sin terren public e privat.

Ils cuosts per la dismessa ein da purtar entras ils caschunaders.

Art. 30

Metals e curdems
electronics

Metals e curdems electronics ein da rimnar separadamein.

La vischnaunca procurescha el senn digl art. 13 alinea 3 da questa lescha per ils indrezs da rimnada ed organisescha il transport egl implont da reutilisaziun.

Igl ei scumandau da deponer metals e curdems electronics.

VII. Cass specials

Art. 31

Medicaments,
tissis e colur

Medicaments, tissis, colur sco ulteriuras materias nuscheivlas astgan buca vegnir deponi ni deviai en la canalisaziun. Tals curdems ein da returnar als posts da vendita e da dismetter tenor las prescripziuns da Confederaziun e Cantun.

D. Determinaziuns finalas

Art. 32

Quen ulivau

La dismessa ed economisaziun dils rumians sto visar ora in quen ulivau. Ils cuosts da menaschi (senza ils cuosts d'investiziun) ston vegnir cuvretgs entras las taxas che vegnan pridadas en.

Art. 33

Responsabilidadad

Ils caschunaders da rumians e curdems ein responsabels che las prescripziuns da questa lescha sco era che las prescripziuns surordinadas vegnan observadas.

Art. 34

Prescripziuns
penalas

Tgi che cunterfa sapientivamein ni ord negligentscha a questa lescha ni a prescripziuns che sebasan sin quella, vegn castigiaus dalla suprapronza communal cun fallonza da tochen

frs. 20'000.00. Daventa quei cun intent da gudogn, ei la suprastanza communal buca ligiada vid igl importo maximal.

Resalvadas restan fallonzas che crodan sut la legislaziun federala ni cantunala.

Art. 35

Regress La suprastanza communal sa pretender ch'il caschunader remetti il fatg el stan primar. Dat el buca suatientscha a quei camond enteifer il termin fixau, sa la suprastanza communal schar exequir las mesiras necessarias sin donn e cuost dil caschunader.

Art. 36

Mieds legals Encunter decisiuns e disposiziuns dalla suprastanza communal sa vegnir recurriu enteifer 30 dis suenter la comunicaziun alla Dertgira administrativa dil cantun Grischun.

Art. 37

Vigur La lescha presenta ei vegnida acceptada ils ... entras la radunonza da vischnaunca. Ella passa en vigur igl 1 da schaner 2024.

Art. 38

Dissoluziun dil dretg vertent Cun vigur da questa lescha vegnan tuttas anteriuras prescripziuns, leschas ed ordinaziuns che cunterdian ad ella cassadas.